

EU:n biodiversiteettistrategian kansallisten sitoumusten valmistelu

22.6.2022

Työryhmäkokous

Osallistujat läsnä Säätytalossa sekä etänä ilmoittautumislistan mukaisesti.

1. Puheenjohtaja Mikko Kuusinen YM avasi kokouksen klo 10.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen. Hyväksytty ilman muutosehdotuksia.
3. Luonto- ja lintudirektiivin muut lajit.
  - 1) Luontodirektiivin muut lajit; MMM:n ja Ahvenanmaan vastuulajit; suojelutasoon liittyvät sitoumukset. Ulla-Maija Liukko SYKE.

Esittelyssä luontodirektiivin liitteiden II, IV ja V lajit, yhteensä 139 lajia, joista 71 epäsuotuisalla suojelutasolla. Riistalajeja 12, kalalajeja 7.
  - 2) Riistalinnut ja maatalousympäristön linnut. Aili Jukarainen SYKE.

Tarkastelussa kaikki taantuvaa trendiä osoittavat lintulajit (83 kpl). Post2020 -tarkastelu tehty 2020–2021 lintutyöryhmässä. Esittelyssä riistalinnut elinympäristöittäin.
  - 3) Kommenttipuheenvuoro. Ahvenanmaan vastuulla olevat lajit. Ålands ansvarsarter. Maija Häggblom Ahvenanmaan maakuntahallitus.

Suojelualueita ja lain suojaa kolmelle Ahvenanmaan vastuulajille jo on, mutta toimenpiteitä lajien turvaamiseksi tulee tehdä enemmän. Tietyt elinympäristöt tärkeitä, kuten letot ja perinneympäristöt.
  - 4) Kommenttipuheenvuoro. Riista- ja kalalajit, Maa- ja metsätalousministeriön vastuulajit. Sami Niemi MMM.

EU-tasolla taantuneiden metsästettävien lajien työryhmä on aloittanut työn. Pääsääntöisesti sitoudutaan suojelutason parantamiseen 2030 mennessä.

Komentissa käytiin tilannetietoja useiden lajien osalta; vesilinnut, susi, ahma, Itämeren norppa, hilleri, meriharjus, siika, jokirapu.
  - 5) Maatalousympäristön direktiivilintulajit. Suojelutason parantaminen. Tuuli Orasmaa MMM.

Maatalouden rakennemuutos, erityisesti karjatilojen määrän väheneminen näkyy tilanteessa ja jäljellä olevien tilojen toimet tärkeitä. CAP:ssa paljon toimenpiteitä, pakollisia ja vapaaehtoisia.

Keskustelussa esiin nousseita teemoja:

- Riistan elinympäristöjen hoitoa tehty jo pitkään. Riekkosoiden ennallistamistoimenpiteessä positiiviset vaikutukset nopeita.

- Maatalousympäristön pihapiirien (siisteys) vaikutus lajeihin.
- Vesilintujen osalta tavallisten lampien ja vesistöjen mahdollisuudet, saadaanko toimenpiteitä muille kuin varsinaisille lintuvesille. Ja kuinka suuria kosteikkojen tarvitsee olla, että ne voivat olla lintukosteikkoja. Tavalliset linnut hyötyvät rauhallisesta ympäristöstä, mutta laajat alueet yleensä hyödyttävät vaatelaita lajeja.
- Miten vesistöjen ja kosteikkojen monitavoitteisuus (kalat, linnut, ravinteiden pidättäminen), onko huomioitu tai onko ristikkäisiä tavoitteita? Rehevöitymisen torjuminen valuma-alueilta on tärkeää myös lintuvesille, joten yhteisiä etuja varmasti on. Varsinkin rannikolla tehdään myös kalataloudellisia kunnostuksia.
- Lintutyöryhmän aineistot ovat saatavissa työryhmän käyttöön.

4. Sisävedet, Itämeri, rannikko ja rannat. Saara Bäck YM.

Vesien tila ei parane suojelemalla, kokonaisuudessa huomioitava valuma-alueen merkitys. Täysin tai lähes luonnontilaisia pieniä virtavesiä ehdotetaan turvattavan erityisesti tunturialueiden eteläpuolella suojelemalla valtion mailla sijaitsevat kohteet ja niiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat lähimetsät. Yksityismailla hyödynnettäisiin METSO-ohjelmaa pienvesien reunametsien suojeluun kappaleen 3.2.1 mukaisesti.

Sisävesi-VELMU toimenpide-ehdotuksena, sillä sisävesien vedenalaisesta luonnosta vähän tietoa.

Itämeren osalta avomerialueella merilintujen ja kalojen osalta suojelutarpeita. Lisäksi vedenalaisten hiekkasärkkien ja riuttojen suojelu tärkeää. Uhanalaisia ja vaarantuneita luontotyyppisiä ja lajeja on useita, joihin tulisi kiinnittää huomiota. Rannikon ja rantojen osalta harjusaarten, hiekkarantojen, rantaniittyjen ja dyynien suojelun puutteita tulisi paikata.

Keskustelussa esiin nousseita teemoja:

- Toivottiin tarkennuksia, miten sitoumukset suhteutuvat vesienhoidon suunnitteluun ja asetettuihin tavoitteisiin. Vesienhoidon toimenpidekirjo on kuitenkin kattava ja sitä hyödynnetään tässäkin työssä.
- Valuma-alueiden suojeluun tarvitaan tarkennuksia.
- Lintuvesien osalta sitoumus 2 myös tärkeä, ei niinkään suojeluverkoston laajentaminen.
- Yksityisalueiden lisäsuojelu on tarpeellista. Merialueilla arvion mukaan pinta-alasta 2/3 suojelun tarpeesta on valtion maiden ulkopuolista aluetta (kunnat, kaupungit, osakaskunnat ja yksityiset). Yksityisten vesialueiden suojelun osalta (yleensä osakaskiinteistöjä, yhteisluelain tuntemuksen lisääminen) tiedon lisääminen tarpeellista.
- Maanomistajien kanssa neuvottelu ja vapaaehtoiset toimet tärkeitä.
- Sisävesi-VELMU pidetään tarpeellisena. Tiedon lisääntymisen kautta vesiluontoarvojen arvostuksen lisääminen on tarpeellista.
- Miten vesialueet hinnoitellaan tai miten rauhoituskorvaukset määritellään, vesihehtaarin hinta? Valtakunnallinen linjaus toiveena.
- Virtavesien osalta on jo vesilain ja metsälain suoja sekä omat ohjeet luonnontilaisten pienvesien osalta (suojavaöhykkeet) toiminnassa.
- METSO-ohjelmaan kohdistuu myös sisävesiin liittyviä toiveita. METSO-tarpeita tulisi tarkastella kokonaisuutena.

Seuraava työryhmän kokous 18.8.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.15.

Ohjausryhmän ja työryhmän yhteinen kokous

1. Ohjausryhmän puheenjohtaja Juhani Damski avasi kokouksen klo 13.

Viestinnän kuvaukseen saatu osallistujien hyväksyntä. Osallistujat läsnä ja Teamsissä ilmoittautumisten mukaisesti. Ohjausryhmä varapuheenjohtaja Ilkka Herlin toivotti osallistujat tervetulleeksi.

2. Mikko Kuusinen YM. Työryhmän kuulumiset.

Työryhmässä ollut kuusi kokousta. Työryhmässä esillä olleet asiat esiteltiin yleisesti kokouksittain. Ryhmässä ollut esillä suojelun nykytila ja toimenpide-ehdotukset eri elinympäristöittäin.

Keskustelussa nostettiin esiin, että meillä pyritään korkeaan laatuun ja tutkitun tiedon käyttöön. Komission suuntaan on myös hyvä viestiä, että vaikuttavuuteen pyritään. Toiveena, että saadaan komission edustaja mukaan syksyn tulevaan kokoukseen.

3. Metsien, soiden ja kallioiden suojelualueverkosto. Päivi Gummerus-Rautiainen YM.

Esittelyssä toimenpiteet sitoumukseen 1, eli toimenpiteet suojelualueverkoston parantamiseen liittyen. Tärkeää sitoutua aiemmin tehtyjen päätösten toimeenpanoon. Selkeät hehtaaritavoitteet tarpeena.

Jatkokäsittely työryhmässä syksyllä. Tavoitteena saada hehtaaritavoitteita määriteltyä, ei pelkästään tavoitteita yleisesti.

Keskustelussa esiin nousseita teemoja:

- Jos luontokato halutaan pysäyttää, niin nykytoimet eivät riitä. Lisätoimenpiteille on tarve, joten hehtaaritavoitteita tarvitaan. Tärkeää, että työryhmä saa nojata parhaaseen tietoon mitä on saatavilla.
- Yhteinen metsänomistajien huoli. Vapaaehtoiset toimet, kuten Metso ja Helmi – ohjelmat tärkeitä
- Toisaalta EU raportointiin ei haluta antaa tiukkoja määreitä, ettei olla ongelmassa jatkossa.
- Valtion maiden suojeluun kohdistuva kohtuuton paine on sahateollisuudelle hankala, sillä monet pienet yritykset ovat täysin riippuvaisia valtion mailta saatavasta puusta. Näkökulmassa huomioitava sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden osiot. Suojelutarpeen tulee perustua todelliseen tarpeeseen ja tiedettävä saatava hyöty, ja suojelu tulee kohdistaa järkevästi.
- Komissio ehdottamassa todennäköisesti alueita käytön ulkopuolelle. Kaikkia toimenpiteitä ei olla vielä ehkä hahmotettu ja kokonaisvaikutusten määrittely ja arviointi tulisi tehdä; sitoumukset kansalliset, taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset, suojelu ja ennallistaminen, kaikki meneillään olevat toimet tulisi huomioida.
- Vaikutusarviointi tulisi kulkea tavoitteiden arvioinnin rinnalla.
- Poronhoitoalueilla talvilaitumien pysyvä suojelu tärkeää.

- Määräaikainen suojelu on ongelmallista, sillä rahoitus voi vaihdella voimakkaasti. Tuen ehtona tulisi olla suojelu, jolloin ne säilyvät luonnolle, vaikkei olisi hoitoa.
- Valtion maissa paljon potentiaalia ja keskimääräistä Metso-alueita arvokkaampia, jotka tulisi saada suojelun piiriin.
- Luonnon monimuotoisuudesta puhutaan yrityksissä paljon. Nettopositiivisuus on pitkän aikavälin tavoitteena useissa yrityksissä, joten markkinaehtoisia vaihtoehtoja tarvitaan. Työryhmän tulisi miettiä, voisiko lisätä sitoumukseen XX ha ”markkinaehtoisia hehtaareita”.
- Tiukan suojelun määrä on tiedossa, mutta kokonaiskuva muun suojelun nykytilasta on vielä hankala selvittää ennen kynnysarvojen määrittämistä.
- Omistajuudesta riippumatta tulisi tarkastella suojelutarpeita. Valtionmaiden hehtaarit ovat yhtä kalliita kuin yksityismailla.
- Suojelun toimeenpanon jyvittyminen kiinnostaa kansallisesti, sillä kyseessä on iso hallinnollinen ponnistus.
- Energiantuotannon kannalta potentiaaliset alueet ja kestävä kehityksen kaikki osa-alueet tulisi huomioida.
- Alueellinen tarkastelu on tarpeen. Suojelun lisäämisen lisäksi muiden maankäyttömuotojen huomioiminen, esim. tuulivoimahankkeiden ohjautuminen, huoltotiet ja siirtolinjat. Poronhoitoalueen suojelu ei tarkoita alueen ottamista pois talouskäytöstä, poronhoito ja ylilaidunnus tulisi ottaa huomioon.
- Ei kyse EU vaatimuksista, vaan mitä luonto vaatii. Suomessa tulisi päättää, että vanhojen metsien kaltaiset metsät suojellaan ja kaikki hakkuut tulisi lopettaa tällaisilla alueilla.

4. Olli Ojala YM. Komission asetusehdotus (ennallistamisasetus) julkaistiin juuri.

EU BD strategiassa tavoitteet, jotka asetusehdotus isolta osaltaan kattaa. Sitoumuksien osalta valmistelu jatkuu suunnitelmien mukaan, mutta peilataan tarkemmin asetusehdotuksen kanssa. Seuraavaksi Suomi muodostaa kantansa komission ehdotukseen.

5. Suojelu tukevat alueet (OECM). Hanna-Leena Keskinen.

OECM-alueisista ehdotetaan käytettävän suomenkielistä nimitystä suojelua tukevat alueet. Vuoteen 2030 mennessä 30 % oikeudellisen suojelun piirissä. Varsinaisten suojelualueiden lisäksi voidaan ottaa suojelua tukevia alueita. Esitetään sitoumuksessa suoraan soveltuvia kohdetyppejä sekä aluetyppejä, joita tullaan tarkentamaan. OECM osalta yhteinen SYKE & Luke hanke käynnistyy paikkatiedon kokoamisen ja kehittämisen osalta, pinta-alojen laskenta mukana. Hanke tarvitsee käyttöönsä paikkatiedot esitettävistä alueista.

Työpaja elokuussa, johon toivotaan sidosryhmien edustajia.

Keskustelussa esiin nousseita teemoja:

- Suomessa paljon alueita, joilla on merkitystä luonnon monimuotoisuuden kannalta, mutta niitä ei voi sisällyttää OECM alueisiin, sillä OECM määritelmien mukaan ne jäivät ulkopuolelle. Paikalliset luontoarvot, paikkatietorajaus ja hallintasuunnitelma vaaditaan. Esim. Helmi-alueita ei ole nimetty, eikä ne ole paikkatietorajauksia, joten eivät käy suoraan tähän.
- Kaavoituksessa suojeltavaksi tai virkistyskäyttöön merkityt alueet ovat moninaisia ja näitä tarkastellaan pilotoinnin avulla myöhemmin.
- Määräaikainen suojelu voidaan ottaa mukaan, vaikka pitkäkestoista vaikutusta haetaan. Pitkäkestoisuudelle ei ole erikseen määritelty pituutta.

1. Jussi Kumpula. OECM alueet valtion mailla. Metsähallituksen OECM- aluerajausesitys.

Metsähallituksen selvityksen perusteella potentiaalista OECM aluetta on 1,12 milj ha metsätalouden osuudessa, josta ojittamatonta suota 765 000 ha (kitumaat ja joutomaat). Työssä käsitelty vain maapinta-alaa, sillä sisävesistä ei ole tarpeeksi hyvää paikkatietoaineistoa. Esityksen perusteella Metsähallituksen hallinnoimien valtion maa-alueiden oikeudellisen suojelun potentiaali on 19,6 % koko Suomen maa-alasta.

Keskustelussa esiin nousseita teemoja:

- OECM alueet eivät yleensä lähelläkään tiukkaa suojelua. Pinta-aloja ja niiden sijoittamista tulee pohtia.
- Myös tiukan suojelun osuutta tulee pohtia aitojen biodiversiteettitavoitteiden mukaan, ei vain prosenttien ja pinta-alojen osalta.
- Valtion metsien osalta omalla päätöksellä suojeltuja alueita ei koeta olevan turvassa.

2. Kommenttipuheenvuoro, Metsäteollisuuden näkökulma. Tiina Vuoristo.

Luonnon monimuotoisuutta tukevaa työtä saadaan tässä näkyväksi.

Metsäsertifiointi on vapaaehtoista, markkinalähtöistä ja riippumattoman tahon varmentamaa. Tulisi pohtia, miten sertifiointin turvaamat kohteet saadaan tunnistettua OECM-menettelyssä. OECM-statuksesta maanomistajan saama hyöty on vielä epäselvää. Jäsenyhtiöt hallitsevat maitaan koskevia tietoja ja paikkatietoja itsenäisesti, ei Metsäteollisuus ry kautta.

Keskustelussa esiin nousseita teemoja:

- Luontopaneelin lausunnossa OECM määritelmästä on kiinnitetty huomiota käännökseen (käyttö-sana lisätty ja pysyvyys (sustain) poistettu) suomenkielisestä määritelmästä. Pysyvyys korostuu käytännössä, joten määritelmää kannattaisi vielä tarkentaa. Komission tulkintaohjeen mukaan määräaikainen ei ole strategian tavoitteen mukaista.
- Olemassa olevilla asioilla ei tule täyttää 30 % lukua, vaan turvata luonto. Luonto on paikallista ja sitä on turvattava joka paikassa, ei vaan pohjoisessa.
- Tavoitteet tulisi tarkastella maakunnittain prosentteina pinta-alasta. Valtion suojelemattomia maa-alueita on 650 000 ha etelässä, näistä löytyy sopivia alueita.
- Kannattaa lisätä tavoite yksityiselle sektorille markkinaehtoisista hehtaareista.
- Muutos metsänomistajissa on ollut selkeä. Metsänomistajat tällä hetkellä ylpeitä monimuotoisuustyöstä. Epäonnistutaanko, jos kaikkia biodiversiteetin kannalta tärkeitä alueita ei saada mukaan tai näkyväksi?
- Voisiko Metsähallitus ottaa tase-eräksi luontopääoman konservatiivisen talouden laskennan sijaan tai rinnalle? Kuinka arvokas luontopääoma voisi olla? Arvo todennäköisesti tulee nousemaan jatkossa.
- Miten OECM vertautuu muihin jäsenvaltioihin? Missä vaiheessa ollaan? Tällä hetkellä tiedetään hyvin vähän. Erityyppisiä alueita valtioilla. Palataan syksyllä tähän, ja pyritään saamaan komissiosta edustaja kokoukseen.

Kokous päättyi klo 16.04

Tiimerissä kokouskansiossa on nähtävissä kaikki esitykset.